

NIEUWE
WIJN De vrucht
van de Geest
WILFRIED STINISSEN

CARMELITANA

Betsaida

INHOUD

Inleiding	9
De vrucht van de Geest	9
Op aarde zoals in de hemel	9
Gods koninkrijk hier en nu	9
Het karakter van de christelijke hoop	13
Het typisch christelijke	16
Deugden en de vrucht van de Geest	20
De christelijke vrijheid	26
1. Liefde	31
Consensus over liefde	31
Je <i>kunt</i> liefhebben omdat je geliefd bent	32
Liefde is een magneet	37
Je houdt van God als je van je naaste houdt	41
De eucharistie, het grootste teken	46
2. Vreugde	49
We zijn zo rijk	49
Het karakter van de christelijke vreugde	53
Een levend offer worden	56
Innerlijk zingen	60
Onderbrekingen in de vreugde?	61
Een bijzonder donkere nacht in onze tijd	64
Een koninklijke weg naar vreugde: dankbaarheid	66
3. Vrede	75
Vrede in de Bijbel	76
Valse vrede	80
Op weg naar echte vrede	81
De vrede van de Geest	84
Leven naar Gods wil	88

4. Geduld	95
‘De Heer heeft geduld met de mensen’	
(Sirach 18:11, Willibrord vertaling)	96
Alles heeft zijn tijd	99
‘Blijven’	104
‘Wees geduldig en verdraag elkaar uit liefde’ (Efeziërs 4:2)	108
Geduld in het lijden	111
5. Vriendelijkheid	115
Eerbied voor de mens	116
Vriendelijkheid houdt ons bij elkaar	119
‘Acht de ander hoger dan uzelf’ (Romeinen 12:10)	123
Vriendelijkheid met verstand	125
Heilige boosheid?	126
Vriendelijkheid is scheppend	131
6. Goedheid	135
Het wezen van goedheid	135
‘Niemand is goed, behalve God’ (Marcus 10:18)	138
‘Wees barmhartig zoals jullie Vader barmhartig is’ (Lucas 6:36)	140
‘Vergeef elkaar zoals God u in Christus vergeven heeft’	
(Efeziërs 4:32)	144
De kracht van goedheid	147
Maar als jij nooit Gods goedheid hebt ervaren...	148
7. Trouw	153
God van het verbond	153
Trouw en spontaniteit	155
Een ja voor altijd	159
Gods pedagogiek	162
‘Een van jullie zal mij verraden’ (Johannes 13:21)	165
Trouwe vriendschap	168

8. Nederigheid en zachtmoedigheid	175
Gods nederigheid	178
Accepteer je afhankelijkheid van God	180
God is te groot voor ons verstand	185
De kracht van nederigheid	190
Leef in de waarheid!	192
9. Zelfbeheersing	197
‘Word van iets, iemand’	197
Wegen naar zelfbeheersing	199
Geïntegreerde seksualiteit	205
Innerlijke eenwording	210
Epiloog	214
Is dit dan het definitieve einde van de deugd?	217
Hoe kom je in het magnetische veld van de Geest?	218

Inleiding

De vrucht van de Geest¹ Op aarde zoals in de hemel

De bedoeling van deze inleiding is om vanaf het begin het juiste perspectief te schetsen. De vraag die gesteld wordt, is: Bestaat er nu al een mogelijkheid voor de mens om op aarde een hemels leven te leiden? Of met andere woorden, is het realistisch om te geloven dat Gods wil kan worden gedaan in mijn leven, dus 'op aarde zoals in de hemel'? En als het antwoord 'ja' is, hoe ziet zo'n leven er dan uit?

Dit is een fundamentele en bijzonder praktische vraag. Die vraag gaat over jouw manier van denken, van kennen en handelen. Hoe je deze vraag beantwoordt, bepaalt in feite heel je leven.

Gods koninkrijk hier en nu²

Gods koninkrijk heeft zijn intrede gedaan in onze geschiedenis doordat God mens is geworden. Jezus begint zijn verkondiging met de woorden: 'De tijd is aangebroken, het koninkrijk van God is na-

1 'De vrucht van de Geest is liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing.' (Galaten 5:22-23) Dit moet niet verwisseld worden met de zeven gaven van de Geest: wijsheid, inzicht, raad, sterkte, kennis, vroomheid en ontzag voor God (vergelijk Jesaja 11:2) Deze gaven maken de mens welwillend om te luisteren naar de aansporingen van de heilige Geest. Alle christenen hebben die gaven van de Geest gekregen, maar alleen bij hen die bereidwillig de impulsen van de Geest gehoorzamen rijpt de vrucht van de Geest.

2 Voor dit gedeelte heb ik me laten inspireren door J. Spronck, *L'attente chrétienne de la Parousie*, in: *Nouvelle revue théologique*, juli-september 2009, blz. 546-556.

bij.’ (Marcus 1:15) Marcus gebruikt twee keer de werkwoordsvorm van de voltooid tegenwoordige tijd: *peplērôtai* en *eggiken*. Het ogenblik (*ho kairos*) is ‘vervuld’ en Gods koninkrijk is ‘nabij gekomen’; door Jezus’ dood en opstanding is de dood definitief overwonnen. Jezus is bezig de Kerk op te bouwen die de kiem en het begin van het koninkrijk van God is.³ We leven nu al in die laatste tijd.

Tegelijkertijd is Gods koninkrijk nog niet voltooid. Het is bezig te groeien zoals duidelijk blijkt uit de gelijkenissen van Jezus over het koninkrijk van God. Het koninkrijk van God is voortdurend in beweging, in ontwikkeling. Er bestaat een heerlijkheid die nog niet volledig openbaar is en waar we op wachten.

In het christendom vinden we een wonderbaarlijke synthese van twee ogenschijnlijk heel tegenovergestelde houdingen. Aan de ene kant is er de *onmiddellijkheid*. Voortdurend krijgen we te horen dat het *nu* de tijd van het welbehagen is, op dit moment: ‘Luister vandaag naar zijn stem’. (Psalm 95:7) Elk ogenblik kan het *kairos* worden, een mogelijkheid om je te bekeren. We moeten luisteren naar de impulsen van de Geest ‘rien que pour aujourd’hui’ – ‘alleen voor vandaag’, dicht Thérèse van Lisieux, die we gewoonlijk de kleine Thérèse (1873-1897) noemen.⁴ Nú zal ik mij bekeren, niet morgen. Aan de andere kant staat in het christendom de *verwachting*. Vanaf het allereerste begin van de Kerk hebben de christenen zich uitgestrekt naar de toekomst en verlangd naar Jezus’ wederkomst. We zeggen dat elke dag in de mis na de consecratie: ‘Uw dood verkondigen we, Heer, en uw opstanding belijden we, *totdat U wederkomt in heerlijkheid*.’ De Heer komt terug en we zien daar naar uit. Het opvallende van deze toekomst is dat die in bepaalde opzichten al tegenwoordige tijd is. We leven dus op een paradoxale manier al in de toekomst.

3 ‘Germen et initium’, *Constitutie over de Kerk van het Tweede Vaticaans Concilie (Lumen gentium)*, 5.

4 *Mon chant d’Aujourd’hui*, in *Oeuvres complètes*, Le cerf/DDDB, Paris, 1992, blz. 645-646 (of: *Werken van mystieken: Kleine H. Teresia van Lisieux*, Uitgeverij Paul Brand, 1953, blz. 561)

Iets van deze synthese van onmiddellijkheid en verwachting, van tegenwoordige tijd en toekomstige tijd, vinden we in het woord *parousía*. Dit Griekse woord betekent komen en aanwezig zijn. De eerste christenen gebruikten dit woord als ze spraken over Jezus' wederkomst aan het eind der tijden. Dan zal Jezus zich laten zien in al zijn heerlijkheid. Tijdens de tweede eeuw begon men te spreken over de twee *parousia*'s. De ene *parousia* vindt plaats als God mens wordt bij de incarnatie, die wordt gekenmerkt door nederigheid en lijden. Op de andere *parousia* wachten we nog steeds, die vindt plaats als Jezus terugkomt in heerlijkheid. De heilige Bernard van Clairvaux (1090-1153) spreekt over een *triplex adventus*. Tussen de eerste en de uiteindelijke *parousia* is er een voortgaande *parousia*: Jezus verschijnt voortdurend in zijn Woord en zijn sacramenten. 'Wanneer iemand mij liefheeft', zegt Jezus, 'zal hij zich houden aan wat ik zeg, mijn Vader zal hem liefhebben, en mijn Vader en ik zullen bij hem komen en bij hem wonen.' (Johannes 14:23) Volgens het boek Openbaring is de Heer degene 'die is, die was en die komt'. (Openbaring 1:4, 8; 4:8)

Gods koninkrijk is dus een werkelijkheid die zowel tegenwoordige als toekomstige tijd is. Volgens een beroemde formulering van de lutherse theoloog Oscar Cullman (1902-1999) is het reeds hier en nog niet'. Paulus illustreert dat door de eindtijd van de Kerk te vergelijken met barensweeën: het kind is er al, het is onderweg, maar je kunt het nog niet zien. (Romeinen 8:22) Hij spreekt ook over een zonsopgang: 'De nacht loopt ten einde, de dag nadert al.' (Romeinen 13:12) Wanneer de dageraad begint, kan niets de dag meer tegenhouden. Daarom spoort hij de christenen in Rome aan om 'zo eerzaam te leven als past bij de dag.' (Romeinen 13:13)

Cullman gebruikt ook een ander beeld. Het kan gebeuren dat een oorlog eigenlijk al is gewonnen nog voor de definitieve zege een feit is. Een bepaalde veldslag kan de vijand zo verzwakt heb-

ben dat iedereen begrijpt dat de oorlog in feite gewonnen is, maar dat de strijd voortgezet moet worden tot de vijand openlijk capituleert. Dit is de situatie tijdens de eindtijd van de Kerk. De Kerk verkondigt dat de strijd in wezen al gewonnen is door Christus' dood en opstanding.

Karl Barth (1886-1968) komt met een ander beeld afkomstig uit het schaakspel.⁵ Hij vergelijkt de eindtijd met de situatie die in een schaakpartij ontstaat als een van de spelers schaakmat is gezet en dat niet wil erkennen, maar een poosje doorgaat om te proberen het vege lijf te redden. Zolang hij zich niet gewonnen geeft, is het spel nog niet uit.

Wij zijn al gered, maar tegelijkertijd wachten we totdat deze redding helemaal voltooid is. Dit verlangen en deze verwachting worden uitgedrukt in het Onze Vader wanneer we zeggen: 'Laat uw koninkrijk komen' (*adveniat regnum tuum*) En ook in het vurige 'Maranatha' van de vroege Kerk, dat zowel 'Onze Heer, kom!' als 'Onze Heer is gekomen' kan betekenen, afhankelijk van welke klinkers men kiest (in het Hebreeuws schrijft men immers alleen medeklinkers). De dubbelzinnigheid van het woord drukt op een mooie manier de paradox uit die de komst van Jezus kenmerkt: hij is al gekomen én hij zal komen.

5 Ook Teresa van Avila (1515-1582) gebruikt dit beeld, maar in een ander verband. Zij wijst erop dat het belangrijk is de stukken op een schaakbord op de juiste manier te verzetten zodat men de goddelijke Koning schaakmat zet. De schaakstukken zijn deugden en de koningin is nederigheid. Met deze koningin win je van de Koning. 'Hij zal ons niet kunnen ontkomen en zal dat ook niet willen' (*Weg van volmaaktheid*, 16, 1-2).